

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
ACADEMIC ADMINISTRATION BASED ON THE THREEFOLD TRAINING OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

ศศิวิมล ศรีสนธิ¹, กฤตยากร ลดาวัลย์²
Sasiwimon Srison¹, Kittayakorn Ladawan²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : sasiwimonsrison@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 336 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.935 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา มีการสร้างบริบททางวิชาการที่เป็นเลิศในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการใช้สื่อการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) ด้านการวัดผลประเมินผล มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้อง ครอบคลุมตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการ มีการจัดการเรียนรู้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานการเรียนรู้และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดนโยบายด้านการวิจัยที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูทำผลงานประกวดในระดับต่างๆ 6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการกำหนดระบบและกลไกที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันมีการกำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; หลักไตรสิกขา; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study academic administration based on the Threefold Training of school administrators under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2, 2) to compare personnel's opinion academic administration based on the Threefold Training of school administrators classified by positions, educational level and working experiences and, 3) to find out the guidelines for academic administration based on the Threefold Training of school administrators of the said schools. Samples were the administrators and teachers, totally 336 in number and 5 interviews. The research instrument for collecting the data was the questionnaire, with its reliability value at 0.93 and quality-verified interview. The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices composed of Frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, One-way ANOVA F-test and content analysis.

The research results were as follows: 1) academic administration based on the Threefold Training of school administrators under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2 was found, in both overall and individual aspects, to stand at a 'MUCH' level. The leading aspect was that of the development of quality assurance systems within school, followed by the development of educational institutions curriculum, the development of media educational innovation and technology, research to improve the quality of education and the learning process development, respectively. 2) The comparison of personnel's opinion academic administration based on the Threefold Training of school administrators classified by positions, educational level and working experiences was found to show no difference in both overall and

individual dimensions. 3) The guidelines for academic administration based on the Threefold Training of school administrators under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2 as suggested by the responses were (1) The development of educational institutions curriculum; here should be a concrete context for academic excellence in educational institutions, emphasis on the use of teaching materials. (2) The learning process development; a classroom atmosphere should be created, encourage students to love learning, Create a variety of learning resources. (3) Measurement and evaluation; there should be a variety of learning outcome assessments that are consistent with each other. It covers learning metrics and standards. (4) The development of media educational innovation and technology; there should be management of teaching materials and learning resources where learners have the opportunity to develop themselves to learning standards and appropriate to the potential of the learners. (5) Research to improve the quality of education; there should be a clear research policy, encourage teachers to do contests at different levels. (6) The development of quality assurance systems within school; there should be established systems and mechanisms that adhere to common practice with systematic supervision and follow-up in a predetermined format.

Keywords : Administration; The Threefold Training; Academic

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างมากเพราะการศึกษาสามารถพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ช่วยขัดเกลาคนให้มีจิตสำนึกที่ดี เป็นผู้เจริญทางปัญญาและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักคิดแบบเป็นระบบ นอกจากการศึกษาจะสามารถพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และทักษะชีวิตที่ดีแล้ว ในระยะยาวการศึกษายังเป็นหัวใจสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อมาพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ รวมทั้งใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นภารกิจและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ต้องมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงาน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในขอบข่ายของเนื้อหาและหลักการบริหารงานด้านวิชาการอย่างลึกซึ้งในขอบข่ายของงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการคือหัวใจ และเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2559)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาที่เน้นการนำ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขามาบูรณาการประยุกต์ใช้ในการบริหาร จำนวน 334 แห่ง มีผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 2,664 คน (ข้อมูลสืบค้นจากสถานศึกษาวิถีพุทธ www.vitheebuddha.com เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2565) สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับจังหวัด Local Assessment System (LAS) การประเมินคุณภาพทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O – NET และ NTยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคที่จำเป็นต้องได้รับการ พัฒนาให้มีความมีประสิทธิภาพ คือ การบริหารจัดการศึกษาคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2563)

การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอีกทางเลือกที่ใช้แก้ปัญหาได้ หลัก ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ใกล้กับความเป็นอยู่ของมนุษย์มากที่สุดสามารถ ที่จะปฏิบัติได้ใน เบื้องต้นและกระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้อง จัดการเรียนรู้ที่เน้นความรู้คู่คุณธรรมตามสาระรัฐธรรมนูญ (พุทธศักราช 2560 มาตรา 81) การนำ หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา มาประยุกต์กับกิจกรรมการเรียนการสอนใน สถานศึกษาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และค้นพบจากการปฏิบัติหลักธรรมด้วยตนเองทุก ขณะจิตและทุกอิริยาบถและจะทำให้มีสติรู้เสมอที่ได้ยิน ได้เห็น ได้คิด ได้พูด ไตรสิกขาเป็นหลักธรรม ที่เน้นบทบาทของนักเรียนในการปฏิบัติให้ถูกต้อง ทางกาย วาจา คือ ชั้นศีล การฝึกจิตให้ตั้งมั่นมี ระเบียบทางการคิด คือ ชั้นสมาธิและพิจารณาสภาวะธรรมหรือสภาพปัญหานั้นจนเกิดความรู้ถึงขั้น ปัญญา (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2552)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนโดย โดย บูรณาการหลักไตรสิกขา ซึ่งมี ศีล สมาธิ ปัญญา เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานวิชาการตาม หลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลัก ไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในแต่ละด้านมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและงานบริหารการศึกษา

3.2 ได้ทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

3.3 ได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประชากร ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,664 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 304 คน และครูผู้สอน 2,360 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 336 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม 0.935 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยศึกษาแนวทางจากสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2565 คัดเลือกจากผู้บริหาร จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.37	0.53	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.78	0.49	มาก	6
3. ด้านการวัดผลประเมินผล	3.86	0.50	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.32	0.44	มาก	3
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.11	0.49	มาก	4
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	4.40	0.38	มาก	1
รวม	4.14	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการวัดผลประเมินผล 6) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรโดยมีการบูรณาการเนื้อหาสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทุกภาคเรียน

5.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ผู้บริหารมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงครอบคลุมตามหลักไตรสิกขา รองลงมา คือ ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ

5.1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลโดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ครูผู้สอนมีวิธีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายมีการเสริมกำลังใจหรือการให้สิ่งเร้า (รางวัล คำชมเชย) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนที่ดีขึ้น รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติและกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ แนวทางการการวัดผลการประเมินผลการเรียนแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนจัดสอนซ่อมเสริม พัฒนาผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

5.1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สถานศึกษามีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอต่อผู้เรียนและสามารถเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้สำหรับสืบค้นข้อมูล รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพสื่อการสอน ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำสื่อการสอนที่หลากหลายและมีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียน

5.1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สถานศึกษามีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้สอน รองลงมา คือ สถานศึกษาสร้างเครือข่ายในการวิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้จาก การวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1.6 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครอง ชุมชนรับทราบ ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.3 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อม ควรสร้างบริบทความเป็นวิชาการที่เป็นเลิศในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการใช้สื่อการเรียน การสอน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้อาจกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตในการ เรียนการสอน วางแผนงานด้านวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5.3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศในชั้น เรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและ กัน ย่อมเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน สร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

5.3.3 ด้านการวัดผลประเมินผล สถานศึกษาควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ที่หลากหลายสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนด ในหลักสูตร

5.3.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดการเรียนรู้อะไรและการสอนและแหล่งเรียนรู้ซึ่งควรให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานการเรียนรู้และมีความเหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของตน การส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม โดยการอบรมครูให้มีความเข้าใจในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

5.3.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดนโยบายด้านการวิจัยที่ชัดเจน มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูได้พัฒนาผลงานประกวดในระดับต่างๆ มีการประเมินผลนิเทศ ติดตามผลการวิจัยในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.3.6 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการกำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพในสถานศึกษาที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน มีการกำกับ ติดตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจ ตามรายละเอียดที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนด

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งกลุ่มบุคคลเป็นผู้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง กระบวนการบริหารสถานศึกษาและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดประสิทธิผลตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผู้วิจัยได้นำหลักไตรสิกขามาบูรณาการได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) กล่าวว่า ถ้ามองในด้าน กระบวนการดำเนินงานแล้ว การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมทุก ๆ ของสถานศึกษา ครอบคลุมกิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เป็นหัวใจที่สถานศึกษา จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพศักยภาพ ส่งเสริมการสร้างสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียน การสอน รวมทั้งวัดผลประเมินผลด้วย เพื่อพัฒนาคุณภาพและความก้าวหน้าของสถานศึกษา กิตติพงษ์ แคนสิงห์, กฤตยากร ลดาวัลย์ (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการตามหลัก ไตรสิกขาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านที่สำคัญจากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคม ผู้บริหารมีการจัดทำ

แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองชุมชนรับทราบ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ได้รับทราบ กำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพในสถานศึกษาที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าหมายวิสัยทัศน์พันธกิจการพัฒนาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองชุมชนและสังคมได้รับรู้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการบูรณาการหลักคุณธรรมด้าน ไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นกระบวนการทางพฤติกรรมที่ต้งาม ซึ่งแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อดำเนินสู่ความประพฤติปฏิบัติไปตามลำดับขั้นตั้งแต่ต้นไปถึงสูงสุดของแนวทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยากร ลดาวัลย์, วิมลพร สุวรรณแสนทวี และ อธิภัทร์ ถิ่นแสนดี (2561) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลัก ไตรสิกขา โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายในตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

6.2.1 จำแนกตามตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวคิดของบุคลากรในสถานภาพที่ต่างกันแต่ในเรื่องการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นที่ไม่ต่างกันเพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ดังนั้นจึงเป็นจุดมุ่งเน้นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้นำหลักไตรสิกขามาบูรณาการใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยการจัดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม สอดรับกับงานวิจัยของ ณัฐวิภา เครือวรรณ, กฤตยากร ลดาวัลย์, สุเทพ เมฆไธสง (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนใน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนใน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ใน การทำงาน และวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

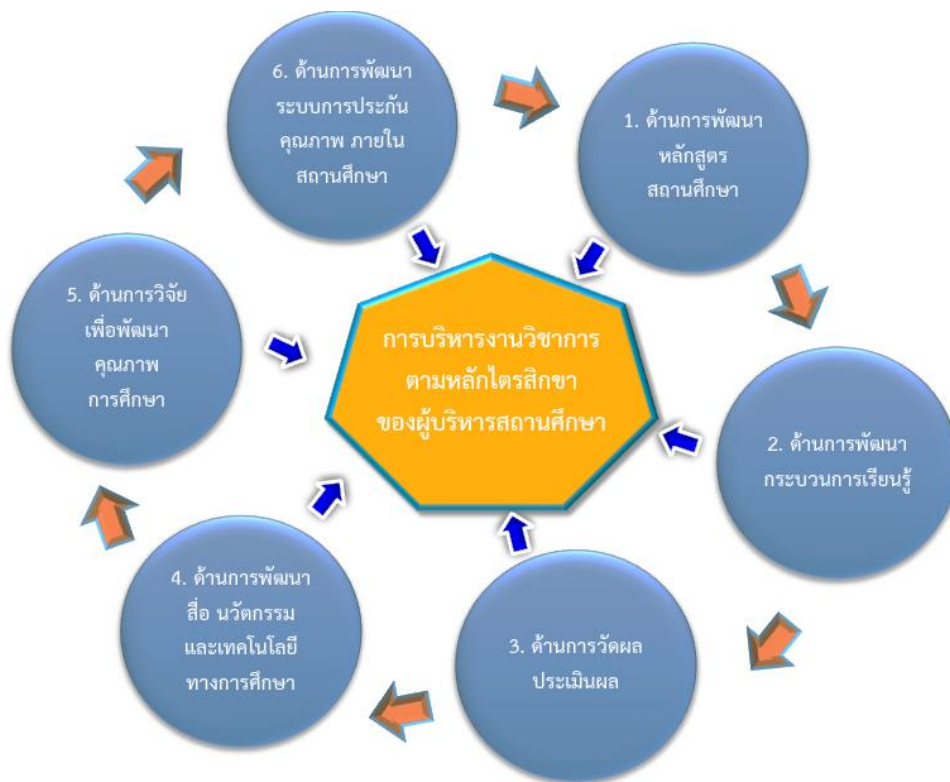
6.2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันแต่ในด้านการทำงานเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนยังมีความคิดเห็นและต้องการพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับงานวิชาการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวิภา เครือวรรณ (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนใน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนใน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงาน

ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ใน การทำงาน และวุฒิการศึกษาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

6.2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับงานวิชาการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการสกายแลบ ธมมธโร (2561) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการ บริหาร สถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

7. องค์กรความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิง 3) ด้านการวัดผลประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมโดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองในชุมชนรับทราบ

8.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนอาจนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย หรือแผนงาน/โครงการเช่น กำหนดให้มีโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางการบริหารวิชาการ หรือสร้างเครือข่ายการบริหารวิชาการ

8.2.2 ครูผู้สอนควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ เพื่อให้มีความรู้ มีความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมบริหารวิชาการ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนางานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างกันอย่างชัดเจนกับบริบทหรือสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

8.3.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบและสามารถสะท้อนระบบบริหารงานตามหลักไตรสิกขาตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562.**

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤตยากร ลดาวัลย์, วิมลพร สุวรรณแสนทวี และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์. **วารสารวิชาการธรรมทศน.** 20(1). 87-97.

กิตติพงษ์ แคนสิงห์, กฤตยากร ลดาวัลย์. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. **วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด.** 1(2). 1-12.

- ณัฐวิภา เครือวรรณ, กฤตยากร ลดาวัลย์, สุเทพ เมย์ไธสง. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลัก
ไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 10(2).
312-323.
- ณัฐวิภา เครือวรรณ. (2563). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนใน กลุ่ม
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระอธิการสกายแลบ ธมมธโร. (2561). แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
ไตรสิกขาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปี 2563.
ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.